

Redaktionelt

Det nye centrum for sociologisk teoriudvikling i Tyskland er byen München. Det skyldes ikke mindst hovedpersonen i dette nummer af SLAGMARK, den tyske sociolog Ulrich Beck, som siden 1992 har været professor ved Institut für Soziologie på Ludwig-Maximilian-Universität i München. Ulrich Beck har bl.a. været en af hovedkræfterne bag opbygningen af forskningsprojektet 'Sonderforschungsbereich (SFB) 536 Reflexive Modernisierung' (hjemmeside på adressen: <http://www.sfb536.mwn.de/>), som igennem de sidste tre år har haft ikke færre end 60 forskere på fem forskellige universiteter i München-området tilknyttet. Det er Becks teorier om 'det andet moderne' og om 'refleksiv modernisering', der er det fælles referencepunkt for forskningsprojektet, og SFB 536 – og det innovative sociologiske forskningsmiljø i München i det hele taget – tiltrækker i stigende grad forskere fra ind- og udland. Om det betyder, at man fremover vil komme til at tale om en *Münchenskole* indenfor sociologien, er det endnu for usikkert at sige noget om, men sikkert er det, at den aktuelle forskning i München-området – og specielt Ulrich Becks arbejde – fortjener opmærksomhed.

Men hvem er Ulrich Beck? Ja, rent biografisk kan det siges, at han er født i Stolp i Pommern i 1944. Efter krigen flygtede familien til Vesttyskland og slog sig ned i Hannover, hvor Ulrich Beck voksede op. Sine studier påbegyndte han i Freiburg, hvor han studerede filosofi. Senere flyttede han til München. Her fortsatte han med filosofien, men studerede også psykologi og sociologi. Sociologien fik efterhånden overtaget, og Beck erhvervede sine to doktorgrader – 'Promotion' og 'Habilitation' – fra sociologiinstituttet på Ludwig-Maximilian-Universitetet. Indholdsmæssigt arbejdede han i denne første periode med erhvervsociologi og arbejdssociologi. Efter sin habilitation arbejdede han først i Stuttgart og Münster derefter i Bamberg, hvor han var professor i 10 år, inden han i 1992 vendte tilbage til München. I dag har han foruden sin lærestol på Institut für Soziologie, LMU, et fast gæsteforskningssted på London School of Economics and Political Science, og han er leder af det

føromtalte forskningsprojekt, SFB 536. Som det fremgår af den bibliografi over hans tyske, engelske, svenske, norske og danske udgivelser, som Allan Christiansen har udarbejdet til dette nummer af SLAGMARK, har Beck desuden et meget omfattende forfatterskab bag sig. Hans bøger er oversat til et utal af sprog og læses over det meste af verden.

Men skønt Ulrich Beck tilhører den absolutte verdenselite indenfor sociologien i dag, er han stadig forholdsvis ukendt herhjemme. Det skyldes måske sprogproblemer. I hvert fald var det først efter udgivelsen af Becks hovedværk *Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne* på engelsk i 1992 (*Risk Society. Towards a New Modernity*, Sage), at Beck så småt begyndte at blive læst herhjemme. Og det var først med Klaus Rasborgs oversættelse af bogen til dansk i 1997 (*Risikosamfundet – på vej mod en ny modernitet*, Hans Reitzels Forlag), at der for alvor kom gang i Beck-læsningen i Danmark. Desværre har det siden været småt med oversættelser af Becks bøger og artikler til dansk. Faktisk er det kun blevet til en enkelt artikel - ”Subpolitik” i *Risiko, politik og miljø i det moderne samfund*, (red. K. Aagaard Nielsen mf.) Forlaget Sociologi 1999. (Ifølge Hans Reitzels Forlags katalog for 2002 er der også en oversættelse af bogen *Schöne neue Arbeitswelt* på vej.) Det er ikke meget, når man tager Becks enorme produktion i betragtning. Ligeledes har det også været småt med udførlige diskussioner af Becks teorier herhjemme. Den før omtalte bog *Risiko, politik og miljø i det moderne samfund* er således et af de få eksempler, der findes. Man kan derfor roligt sige, at der er et misforhold mellem Becks position i den internationale sociologi og den (manglende) ’Auseinandersetzung’, som hans teorier har været genstand for i Danmark.

Med dette temanummer af SLAGMARK ønsker vi at gøre vores til at rette op på dette misforhold. Vi har i den anledning sammensat et tema med såvel artikler om som af Ulrich Beck. Vi har også til lejligheden lavet et længere interview med ham, samt sammenstykket en udførlig bibliografi, hvor den interesserede vil kunne finde henvisninger til videre studier.

I temaet lægges der ud med artiklen ”Individualisering i moderne samfund – en subjektorienteret sociologis perspektiver og kontroverser”, der er en oversættelse af den vigtige artikel ”Individualisierung in modernen Gesellschaften – Perspektiven und Kontroversen einer subjektorientierten Soziologie” fra bogen *Risikante Freibeiten* (red. Ulrich Beck og Elisabeth Beck-Gernsheim), Suhrkamp, 1994. Artiklen, som Ulrich Beck har skrevet sammen med sin kone Elisabeth Beck-Gernsheim, omhandler den individualiseringstese, som Beck første gang lancerede i 1983 i artiklen ”Jenseits von Stand und Klasse? Soziale Ungleichheiten, gesellschaftliche Individualisierungsprozesse und die Entstehung neuer sozialer Formationen und Identitäten” i en specialudgave af tidsskriftet *Soziale Welt*.

Individualiseringstesen har siden spillet en hovedrolle i Becks teoriunivers, og den er bl.a. et af tre omdrejningspunkter i *Risikosamfundet*. Det andet omdrejningspunkt i *Risikosamfundet* er selve teorien om risikosamfundet; det tredje er begrebet subpolitik. Temaets anden artikel – Klaus Rasborgs artikel ”Den anden modernitet – en kritisk diskussion af Ulrich Becks teori om risikosamfundet” – præsenterer og diskuterer netop teorien om risikosamfundet og perspektiverer den i forhold til andre diskussioner om risici og modernitet, mens temaets tredje artikel – Boris Holzer og Mads P. Sørensens artikel ”Politik i det reflektive moderne: fra livspolitik til subpolitik” – tager Becks begreb om subpolitik under behandling.

”Overgangen fra det første til det andet moderne – fem udfordringer” er titlen på temaets fjerde artikel. Der er tale om en tekst, som Ulrich Beck har sat sammen specielt til dette nummer af *SLAGMARK*. Siden midten af 1980’erne har Beck peget på, at de vestlige samfund står midt i en overgang fra et første til et andet moderne, og i artiklen diskuterer han nogle af de udfordringer, som denne overgang medfører. I det andet moderne, hvor der finder en såkaldt reflektiv moderniseringsproces sted, er det ikke længere traditionen, der moderniseres. Det er derimod det moderne selv, der gøres til tema og problem. Beck fastholder dog det moderne og mener altså ikke, at vi befinder os i det postmoderne – eller at vi bør tilstræbe at komme til det. Det gør derimod fx den polsk-engelske sociolog Zygmunt Bauman, og i artiklen ”Det andet moderne eller det postmoderne - Beck eller Bauman?” sætter Ole Morsing fokus på forskelle og ligheder mellem Beck og Baumans teorier og samtidsdiagnoser.

Som opsamling på det foregående og som en præsentation af det, Beck helt aktuelt arbejder med, bringer vi derefter et længere interview med Ulrich Beck af Mads P. Sørensen. Endelig afsluttes temaet som allerede omtalt med en omfattende bibliografi over Becks udgivelser.

Vanen tro er også dette nummer af *SLAGMARK* forsynet med et Intermezzo. I direkte relation til temaet bringer vi her et interview af Allan Christiansen med den danske sociolog Lars Bo Kaspersen. Interviewet omhandler den engelske sociolog Anthony Giddens. Intermezzot indeholder desuden en veloplagt debat om den danske folkehøjskole mellem Henrik Borup Nielsen, Jørgen Carlsen, forstander på Testrup Højskole, og Hans Hauge, der er lektor ved Institut for Engelsk på Aarhus Universitet og svingdørspædagog i Folkehøjskolen. De tre diskuterer højskolens aktuelle og fremtidige rolle og berettigelse i Danmark.

I dette nummer findes også en omfattende sektion med anmeldelser og omtaler af aktuelle bogudgivelser.

Til slut vil vi gerne takke Aarhus Universitets Forskningsfond og Kulturministeriets fond for almenkulturelle tidsskrifter, der støtter udgivelsen af SLAGMARK økonomisk. Der skal også lyde en stor tak til alle bidragyderne – også til oversætterne, anmelderne og korrekturlæseren. SLAGMARK vil endvidere gerne rette en varm tak til Ulrich Beck, der har mødt forespørgsler om artikelbidrag, interviews mv. med stor imødekommenhed.

Tilbage er kun at ønske god læselyst!

Redaktionen